

Er zijn taalkwesties waarover heel verschillend kan worden gedacht. Taalkundige Frank Jansen behandelt iedere maand zo'n kwestie, en nodigt iedereen uit te reageren.

Is taalactivisme wenselijk?

In dit nummer hebt u kunnen lezen dat het Genootschap Onze Taal 75 jaar geleden gegrondvest is op de activistische gedachte dat ingrijpen in taal en taalgebruik mogelijk en wenselijk is. Het genootschap is sindsdien een andere koers gaan varen, maar anderen, zowel personen als instellingen, gaan nog wel van deze gedachte uit. In hoeverre is dat terecht?

■ TEGENSTANDER

Eerst waren taalactivisten tegen Duitsachtige woorden, toen tegen ambtelijk Nederlands, nu tegen Engelse woorden en de groene spelling, en volgend jaar tegen Chinese leenwoorden of managementeufemismen. Die grilligheid maakt wel duidelijk hoe het zit: taalactivisten zijn voor alles in zolang ze maar ergens tegen kunnen zijn.

Nu zou dat nog niet zo erg zijn als die energie goed besteed was, als bijvoorbeeld de afnemende frequentie van Duitsachtige woorden in de tweede helft van de vorige eeuw aantoonbaar toegeschreven zou kunnen worden aan de woorden en daden van de germanismenbestrijders van destijds. Zoiets zal zelfs de fanatiekste taalactivist nooit durven beweren. En terecht. De woordkeuze is allereerst onderhevig aan modes, en wordt in de tweede plaats beïnvloed door maatschappelijke ontwikke-

lingen, zoals de statusverandering van de culturen om ons heen. Daar doe je verder niets aan. Wie dat niet gelooft, moet eens nagaan hoe vaak hij de Nederlandse woorden gebruikt die Onze Taal op gezette tijden aandraagt in de rubriek 'Ander woord voor ...'. Kortom: wie andermans taalgebruik wil bekritisseren en verbeteren, moet dat doen om zijn kwade sappen kwijt te raken, maar niet om de taal te veranderen.

■ VOORSTANDER

Natuurlijk heeft taalactivisme nut. We twijfelen toch ook niet aan het nut van een leraar Nederlands? Die corrigeert de werkstukjes van zijn leerlingen en na enige tijd begrijpen die wat de bedoeling is en gaan ze hun taal beter gebruiken. Een taalactivist is ook een leraar, alleen eentje met een wat grotere klas. Als hij maar geduldig blijft uitleggen waarom bepaalde taalvormen minder geslaagd zijn, leidt dat na enige tijd tot betere prestaties.

Natuurlijk lukt dat niet overal en altijd. Sommigen interesseert taal niets, en anderen willen wel maar missen het talent. Maar de ontvankelijken hebben op den duur baat bij de correcties en adviezen. Zou het bijvoorbeeld echt toevallig zijn dat de cultuur waarin een boek als Renkema's *Schrijfwijzer* al decennialang verslonden wordt, ook de

cultuur is met de meest begrijpelijke voorlichtingsfolders?

Hoe zinnig taalactivisme op zichzelf dus kan zijn, het kost wel de nodige tijd en energie. Die energie is vooral besteed als activisten zich richten op woordkeuzeproblemen die het hart van de communicatie raken, zoals het gebruik van vage of obscure woorden.

**Wat vindt u ervan?
Is taalactivisme
wenselijk?**

Geef voor 19 maart uw mening op onze website: www.onzetaal.nl/homofkuit. Of stuur een briefkaart met 'Taalactivisme is wenselijk' of 'Taalactivisme is niet wenselijk' naar de redactie van *Onze Taal*, Raamweg 1a, 2596 HL Den Haag. In de volgende aflevering de uitslag. ■

Uitslag

vorige stemming

In hoeverre staat u welwillend tegenover de traditie om elkaar op het werk in de eerste weken van het nieuwe jaar goede, ja zelfs de beste, wensen te wensen, eventueel vergezeld van een dikke pakkerd? De uitslag is weer duidelijk: dat vindt u best. 112 stemmers (70%) waren ervoor, 48 (30%) er tegen. De voorstanders die de moeite namen hun standpunt te motiveren, wijzen op de creatieve formuleringen die mensen gebruiken en op de waarde van tradities. Een inzender schrijft: "De suggestie van opdringerigheid en bemoeizucht is volkomen misplaatst en duidt eerder op het groeiende isolationisme uit de (paarse) jaren negentig. Daarnaast registreer ik in de roep om toch vooral origineel te zijn, een ziekelijke en aanstellerige behoefte aan aandacht."

Antwoorden Taaltest (zie bladzijde 62)

A. Spelling

1. b. 75-jarig
2. b. driekwart eeuw
3. b. Duitse herder
4. b. germanismenvrees
5. c. jubileumcommissie
6. c. lid-abonnee

B. Woordenschat

1. c. klimop
2. c. zandstrand
3. b. met alle middelen
4. a. boos zijn

C. Zoek de fouten

1. *Chirese, luxe wagens* mag ook, *carrosserieën*
2. *Best kans crashtests* heeft de voorkeur, *CO₂-uitstoot*, liever *begeeft*

D. Extra

De kurkuma of geelwortel dankt zijn naam aan het Arabisch, waarin *kurkum* 'saffraan' betekent. (Het kruid wordt ook wel 'Indische saffraan' ge-

noemd: het kan gerechten geel kleuren zodat het lijkt of het dure saffraan erin is verwerkt.) Het woord is in het Grieks terechtgekomen als *krokos*, en via het Latijn (*crocus*) is het in het Nederlands beland als *krokus*. Saffraan wordt gemaakt van de stampers van een bepaalde soort krokus.